

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД  
Дело 2/К.З. 2/04  
Дата 02.03.04

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ  
МИНИСТЕРСТВО НА  
ТРУДА И СОЦИАЛНАТА ПОЛИТИКА  
1051 София, ул.Триадица 2, тел.: 91408, факс: 988 44 05,  
e-mail: mlsp@mlsp.government.bg

Изх. №: 11/14  
..... 02.03.2004

*КЗМ К.З. 2/2004г.  
Договор за разпореждане за  
съдаи 02.03.2004г.  
България*

**ДО  
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД  
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**Уважаеми госпожи и господа конституционни съдии,**

Като заинтересувана страна, конституирана с определение на Конституционния съд от 12 февруари 2004г. по конституционно дело № 2 за 2004г., образувано по искане на 78 народни представители от XXXIX Народно събрание, изразявам следното становище:

В искането си народните представители поддържат, че разпоредбата на чл.176, ал.3 от Кодекса за социално осигуряване /изменена с §81, т.4 от Закона за изменение и допълнение на КЗОО/, с което не се допуска инвестиционните имоти да се ползват за нуждите на пенсионноосигурителното дружество и на свързаните с него лица, противоречи на "конституционноправните основи на стопанската дейност", предвидени в чл.19 от Конституцията, поради което следва да бъде обявена за противоконституционна. Твърди се, че с атакуваната забрана се ограничава възможността за свободен избор на пенсионния фонд да отдава под наем инвестиционните си имоти, което има за последица накърняване на легитимните интереси на осигурените лица.

Считам това искане за неоснователно поради следните съображения:

Допълнителното социално осигуряване е дейност по набиране на пенсионноосигурителни вноски, управление на средствата във фондове за допълнително социално осигуряване и изплащане на допълнителни пенсии. Управлението на набраните средства се изразява преди всичко в осъществяването на инвестиционна дейност и е възложено на пенсионноосигурителните дружества, които инвестират средствата на пенсионните фондове при спазване принципите на надеждност, ликвидност, доходност и диверсификация.

Очакванията за бързо нарастване на обема на средствата във фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и същественото отражение на доходността върху размера на пенсията поставят високи отговорности пред професионалното управление на тези средства. Същевременно обаче не може да не се държи сметка и за съществуващия риск при извършването на тази дейност. Именно затова, отчитайки високата обществена значимост на тази дейност, законодателят в чл.120б от КСО е предвидил държавата да осъществява ефективно регулиране и контрол върху дейността на дружествата и фондовете за допълнително социално осигуряване с цел защита на интересите на осигурените лица и пенсионерите. Едновременно с това е възприел и детайлното и изчерпателно уреждане правилата за инвестиране на средствата /чл.176 и сл. от КСО/ в съответствие с посочените по-горе принципи и като се има предвид, че пенсионноосигурителните дружества се създават с единствената цел да провеждат допълнително пенсионно осигуряване.

Съгласно чл.176, ал.3 от КСО не повече от 5 на сто от активите на пенсионния фонд могат да бъдат инвестирани в инвестиционни имоти, като не се допуска тяхното ползване за нуждите на пенсионноосигурителното дружество и на свързаните с него лица. В никакъв случай обаче не може да се приеме твърдението на народните представители, че по този начин се ограничава свободната стопанска инициатива.

Действително основен конституционен принцип е прогласеният в чл. 19, ал. 1 от Конституцията на Република България, съгласно който икономиката на Република България се основава на свободната стопанска инициатива. Втората алинея от цитираната разпоредба обаче очертава определени рамки, с оглед осигуряване на гаранции на закона за предотвратяване злоупотребата с монополизма, нелоялната конкуренция и защитата на потребителя.

Необходимостта от наличието на определени ограничения се потвърждава и от Конституционния съд, който се е произнесъл с Решение № 6 от 1997г., че правото на свободна стопанска инициатива няма абсолютен характер. В същото решение се посочва, че законодателят има правомощието да очертае конкретни рамки при установяване принципа на свободната стопанска инициатива в отделните сфери на икономическия и социалния живот. Налагането на едни или други ограничения не противоречи на Конституцията, ако са въведени с цел защита на обществения интерес и ако отговарят на законодателната целесъобразност.

Въвеждането от законодателя на някои определени изисквания или ограничения, когато с това не се нарушава Конституцията, е въпрос на целесъобразност и ефективна защита на обществения интерес, а свободата на стопанска инициатива не изключва и не би следвало да изключва принципите на държавно регулиране и на държавен контрол на стопанската дейност.

Разпоредбата на чл.176, ал.3 от КСО не само, че не накърнява конституционен принцип, но е в защита на такъв - прокламираното в чл.51, ал.1 от КРБ право на гражданите на социално осигуряване, което безспорно включва в себе си правото на допълнително задължително пенсионно осигуряване. Защитата на това право на гражданите им гарантира социална сигурност – те ще получават допълнителна пенсия и ще им е осигурена възможност за ранно пенсиониране.

Действително, както е посочено и в искането на народните представители, инвестирането в имоти е оправдано с цел получаване на доходи от тях и целесъобразността се определя от равнището на доходност. Ясно е, че основната цел, с която се допуска да бъдат инвестирани средствата на пенсионния фонд /които на практика са на осигурените лица/ в инвестиционни имоти е те да бъдат ползвани по начин, по който да се извлече максимална печалба.

Забрана за отдаване под наем на инвестиционните имоти в атакуваната разпоредба не съществува. Ограничен е само кръгът от лица, които могат да ги ползват, в частност - на които могат да бъдат отдавани под наем. В текста на чл.176, ал.3 от КСО се говори, че по отношение на инвестиционните имоти “не се допуска тяхното ползване за нуждите на пенсионноосигурителното дружество и на свързаните с него лица”. Правото на ползване обаче може да бъде отстъпвано както възмездно /напр. чрез отдаване под наем/, така и безвъзмездно.

При отдаването под наем, максимална печалба от инвестиционен имот би могла да бъде извлечена преди всичко при договаряне на възможно най-висока наемна цена. Именно тук се появява конфликт между интересите на осигурените лица и интересите на управляващото дружество. Едва ли пенсионноосигурителното дружество, което управлява пенсионния фонд ще предложи най-високата цена, каквато е целта при инвестирането.

Възможно е обаче имотът да бъде даден за ползване на пенсионноосигурителното дружество безвъзмездно. Въпросът обаче не е само за пенсионноосигурителното дружество, но и за свързаните с него лица, а кръгът на тези лица е доста широк. По

смисъла на §1, ал.2, т.3 от ДР но КСО "свързани лица" по смисъла на част втора от Кодекса са:

- лица, едно от които контролира друго лице или негово дъщерно дружество;
- лицата, чиято дейност се контролира от трето лице;
- лицата, които съвместно контролират трето лице;
- съпрузите, роднините по права линия без ограничения, роднините по съребрена линия до трета степен включително и роднините по сватовство до трета степен включително.

Атакуваната разпоредба на чл.176, ал.3 от КСО предотвратява предоставянето на инвестиционните имоти и изключва възможността със средствата на осигурените лица да се придобиват имоти за нуждите на пенсионноосигурителното дружество и на свързаните с него лица.

Това че на посочените по-горе лица не могат да се предоставят за ползване инвестиционни имоти, каквато е сегашната забрана, не прави разпоредбата, въвеждаща това ограничение противоконституционна.

Предвид гореизложеното считам, че с разпоредбата на чл.176, ал.3 от КСО се осигурява необходимата защита на интересите на осигурените лица и не е налице противоречие с конституционните принципи, съдържащи се както в чл.19 от Конституцията на Република България, така и в останалите ѝ текстове.

По посочените съображения считам, че искането на групата народни представители от XXXIX Народно събрание за установяване противоконституционността на разпоредбата на §81, т.4 от Закона за изменение и допълнение на Кодекса за задължително обществено осигуряване в частта, с която се изменя чл.176, ал.3 от същия кодекс /ДВ, бр.67 от 2003г./, е неоснователно и следва да бъде отхвърлено.

МИНИСТЪР



Христина Христова

ПТ/